017

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 25 (2060) Londonas, 1989 m. birželio 28 d. XLIII

DAINIAUS SKAIRIO PAREIŠKIMAS

Man gėda, kad nuo gimimo esu priverstas vadintis piliečiu valstybės, kuri padarė tiek šiurpių nusikaltimų prieš civilizaciją. Skaudu ir gėda gyventi savo tėvynėje — Lietuvoje, kada joje viešpatauja, okupantų atvešta ideologija. Kad Maskvai nuolankiai tarnauja „Lietuvos" komunistai, su malonumu prisidėję prie nekaltų žmonių žudymo, trėmimo, Lietuvos valstybės ūkio ir kultūros naikinimo... Suprantamą siaubą jiems kelia vien mintis — nepriklausoma Lietuvos valstybė Europos tautų šeimoje. Nėra pasaulyje valstybės, kurios valdančioji partija būtų taip nusikaltusi savo liaudžiai, taip laisčiusi tautos kraują, kaip „Lietuvos" Komunistų partija.

Kad komunistai yra okupacinio režimo atrama Lietuvoje, įrodo nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio ir Stalino djalogas, įvykęs 1939 m. spalio mėnesį. Į ministro klausimą, ar respublikos, panorėjusios, tikrai gali išeiti iš Tarybų Sąjungos, Stalinas atsakė: „Taip, panorėjusios — gali, bet kiekvienoje iš jų tam ir yra Komunistų partija, kad jos niekad to nepanorėtų!"

Laikas parodė, kad kai komunistai valdžioje — nėra įmanoma nei demokratija, nei teisinė valstybė ar žmogaus teisės... Manau, greitu laiku komunistai vėl sugrįš prie patikrinto valdymo būdo sprendžiant krizines situacijas — kruvinų represijų, tam kad išsaugotų turimą valdžią savo rankose.

Kaip žinia, Rusija 1920 m. pirmoji pripažino Nepriklausomą Lietuvos Respubliką ir visam laikui atsisakė į ją visų teisių, bet lemtingiausiais 1940 m. Lietuva buvo okupuota.

Dabar okupuotoje Lietuvoje jaunuoliai renkami tarnauti okupacinėje armijoje ir vežami nežinia kur. Tarnybos vietoje iš jaunuolių tyčiojamasi, jie niekinami. Aš manau, kad okupacinėje armijoje save gerbiantis jaunuolis negali tarnauti. Tarnavimas prieštarautų ir Ženevos susitarimui, kurį pasirašė ir TSRS. Todėl aš kategoriškai atsisakau tarnybos okupacinėje armijoje.

Po visų kruvinų nusikaltimų, kuriuos padarė tarybiniai okupantai Lietuvai, laikyti save TSRS piliečiu reiškia — pripažinti Lietuvos valstybės okupaciją.

Būti tarybiniu piliečiu ir tarnauti sovietų armijoje, kuriais yra ir staliniečiai budeliai, nusikaltėliai komunistai — man gėdos dėmė, o tai prieštarauja mano įsitikinimams, žemina žmogaus orumą.

Todėl dar kartą kategoriškai pareiškiu, kad nuo 1989 m. vasario 16 d. save laikau ne TSRS piliečiu, o Nepriklausomos Lietuvos valstybės piliečiu.

Prašau Nepriklausomos valstybės pasiuntinį Vašingtone ir Vatikane poną Lazoraitį išduoti man lietuvišką pasą.

TSRS AT prezidiumą reikalauju sudaryti man galimybes gyventi mano Tėvynėje Lietuvoje su Nepriklausomos Lietuvos pasu.

Dainius Skairys
1989 m. birželio 11 d.

Pareiškimas pasiųstas:

TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumui ir Nepriklausomos Lietuvos pasiuntiniui Vašingtone ir Niujorke ponui Lozoraičiui.

Nuorašai: LTSR AT Prezidiumui ir „Sąjūdžiui"

NEPRIKLAUSOMOS SPAUDOS SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 20-21 d.d. Vilniuje įvyko nepriklausomos spaudos antrasis suvažiavimas. Dalyvavo SSR ir Rytų Europos nepriklausomų leidinių atstovai bei svečiai iš Vakarų. Konferenciją organizavo Sergei Grigoryants, Glasnost žurnalo red. iš Maskvos ir vilniečiai, Lietuvos Demokratų partijos atstovai Arūnas Degutis ir Petras Vaitiekūnas. Spaudos centrą ruošė Rimantas Kanapienis.

SOC. INTERNACIONALO KONGRESAS

Socialistų Internacionalo kongresas, posėdžiavęs birželio 19-22 dienomis Stockholme, daug laiko paskyrė Vidurinės ir Rytų Europos kraštų problemoms aptarti. Organizacija, dabar jungianti viso pasaulio demokratinių socialistų partijas bei darbo žmonių sąjūdžius, prieškariniais laikais nebuvo išsiplėtusi į kitus kontinentus. Dabar jos nariai — partijos ne tik Europoje, bet ir Afrikoje, Azijoje ir Amerikos kontinente.

Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) įstojo į Soc. Internacionalą 1923 metais, Lietuvai atsikūrus kaip nepriklausoma valstybė. Tada LSDP buvo priimta pilnateisiu S.I. nariu. Tačiau po antrojo pasaulinio karo, Lietuvai nustojus nepriklausomybės, partija, kaip ir kitos Vid. ir Rytų Europos kraštų socialdemokratų partijos komunistų valdomuose kraštuose buvo uždraustos. Socialdemokratai atsidūrę Vakaruose įsteigė organizacijas išeivijoje ir apsijungė Vidurinės ir Rytų Europos socialistų sąjungoje (SUCEE) vieningai kovai dėl savo kraštų nepriklausomybės ir demokratinės santvarkos. Jos buvo priimtos į Soc. Internacionalą apribotomis teisėmis.

Per paskutiniuosius metus, Michailui Gorbačiovui vadovaujant, Sov. Sąjungoje vyksta „perestroika", krašto ūkio pertvarkymas ir demokratizacija. Keičiasi politinė padėtis ir kituose Rytų Europos kraštuose. Bandoma pasiekti savarankiškumo ne tik ekonominėje, bet ir politinėje srityse. Vienpartinei komunistų santvarkai susikompromitavus, daugelyje Rytų Europos kraštų bandoma atkurti pliuralistinę santvarką. Nuo tų poslinkių neatsilieka ir karo metu aneksuotos Baltijos respublikos — Lietuva, Latvija ir Estija.

Kalbėdamas Soc. Internacionalo kongrese Baltijos respublikų egzilinių socialdemokratų partijų vardu, Estijos socialistų partijos pirmininkas Johanes Mihkelson pasakė, kad Estijos, Latvijos ir Lietuvos gyventojai siekia atstatyti savo kraštų nepriklausomybę. Tų kraštų socialdemokratai, kaip ir kitų įsitikinimų žmonės bando atkurti demokratines partijas. J. Mihkelsonas prašė kongresą paremti Baltijos tautų pastangas. Pirmininkaujantis pareiškė solidarumą su Baltijos tautų siekiais.

Padėtis Vengrijoje ir Lenkijoje yra tiek pažengusi, jog tų kraštų demokratiniai socialistai prašo Internacionalą pripažinti jų partijas pilnateisiais nariais. Atsakydamas, Socialistų Internacionalo prezidentas Willy Brandt pasakė, kad nepriklausomybės laikų socialdemokratų partijos, sąlygoms pasikeitus, bus tuoj pat pripažintos pilnateisėmis.

Kongreso išvakarėse, t.y. birželio 18 dieną, ten pat Baltijos partijų delegatai turėjo savo pasitarimą, kuriame apsvarstė siūlomą S.I. rezoliuciją. LSDP delegacijos vadovas J. Vilčinskas papasakojo apie padėtį krašte ir nurodė, kad dauguma Lietuvos gyventojų siekia nepriklausomybės atstatymo. Todėl LSDP Užsienio Delegatūra prašo, kad S.I. kongresas pasmerktų 1939 m. Hitlerio-Stalino paktą ir slaptus protokolus, kurie privedė prie Lietuvos, Latvijos ir Estijos aneksijos. Kongresas yra prašomas atkreipti dėmesį į Baltijos kraštų gyventojų aspiracijas ir reikalauti tų kraštų nepriklausomybės atstatymo.

Birželio 18 d. įvyko Vid. ir Rytų Europos socialistų sąjungos (SUCEE) konferencija, kurioje taip pat buvo svarstytas rezoliucijos projektas ir paruoštas pasiūlymas S.I. kongresui. SUCEE išrinko naują vykdomąjį komitetą, kurio pirmininku perrinko vengrą A. Bolcsfoldį.

Kongresą baigiant Socialistų Internacionalas priėmė visą eilę rezoliucijų ir naują Principų Deklaraciją. Kvietė Rytų Europos socialdemokratus pasidomėti demokratinio socializmo principais, kurie tikriausiai bus priimtini ir jiems.

Rezoliucijoje dėl padėties Vid. ir Rytų Europoje Socialistų Internaciolo kongresas sveikina pakitimus, vykstančius jų kraštuose, ir pažymi, jog tiems kraštams, idant pakitimai įsitvirtintų ilgam laikui, yra būtina Vakarų parama. Rezoliucija primena Baltijos respublikų tautines aspiracijas ir žada Soc. Internacionalo paramą „kovai dėl apsisprendimo teisės, demokratinės santvarkos ir ekonominių bei ekologinių reformų Vid. ir Rytų Europoje, įskaitant ir Baltijos kraštus".

LSDP delegatai šiame kongrese (Juozas Vilčinskas, Vytautas Bylaitis, Kasparas ir Irena Dikšaičiai) pasinaudojo proga susipažinti ir pasikalbėti su kitų partijų (D. Britanijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Švedijos, Austrijos, Islandijos ir kt. kraštų) lyderiais bei delegatais ir papasakoti jiems apie padėtį Lietuvoje ir gyventojų aspiracijas. Dauguma pašnekovų pilnai suprato padėtį, prašė informuoti apie įvykius, pareiškė socialistinį solidarumą ir palinkėjo Lietuvos socialistams sėkmės.

J. Vilčinskas

TELEGRAMA IŠ VILNIAUS VLIKUI, PLB-nei ir ALTUI

Džiaugiamės ir dėkojame, kad jūs, drauge su JAV Kongresu bei prezidentu, esate su okupuota Lietuva. Pranešame, kad birželio 14-ą Vilniuje šalia valstybinėmis paverstų trispalvių buvo iškabintos ir raudonos su kūju ir pjautuvu, perjuostos juodais kaspinais. Šiandien televizijos studijoje įvykusiame kelių deputatų susirinkime Kazimieras Motieka pavadino šį faktą tyčiojimusi iš milžiniškų lietuvių tautos kančių.

Kaune raudonos vėliavos su juodais kaspinais kabojo tik ant KGB ir vykdomojo komiteto rūmų. Birželio 15-ą Lietuvos okupacijos 49-jų metinių proga visoje Lietuvoje gedulo ženklan nebuvo iškeltos vėliavos. Nebuvo jokių politinių renginių, tik didžiajame Vilniaus universiteto kieme buvo organizuotas okupacijos metinių minėjimas. Susirinko apie 2-3 tūkstančiai žmonių. Okupacinė Lietuvos administracija padarė viską, kad Kremlius triumfuotų.

Protesduodami prieš Lietuvos aneksiją, oficialiai pareiškė skelbią bado streiką: Vilniuje — 555 žmonės, Kaune — 1252.

Lietuvos Laisvės Lygos vardu: Vytautas Milvydas, Andrius Tučkus, Antanas Terleckas.

Helsinkio grupės vardu: Nijolė Sadūnaitė, Viktoras Petkus.

Vilnius, 1989 birželio 15 d.

DU YPATINGI KONCERTAI

Vilniaus techninių mokyklų liaudies meno ansamblis VORUTA, savo viešnagės Britanijoje proga koncertuos Londone ir Nottinghame:

Liepos 1 d. 18.00 val. Bishopsgate Instituto salėje, 230 Bishopsgate, London EC2.

Liepos 9 d. 16.00 val. Rushcliffe Leisure Centre, Boundary Rd., W. Bridgford, Nottingham.

Įėjimas 3 sv. asmeniui. Bilietai bus parduodami vietoje.

Kviečiame Britanijos lietuvius paremti Lietuvos jaunimą ir gausiai dalyvauti jų koncertuose, o taip pat liepos 4-7 dienomis Valijoje, Llangollen konkurse-festivalyje.

VEIKLI NEPRIKLAUSOMYBĖS SĄJUNGA

Vilniaus Kalnų parke įvyko Lietuvos Nepriklausomybės Sąjungos surengtas mitingas, skirtas Lietuvos okupacijos keturiasdešimt devintosiom metinėm paminėti. Mitingui buvo gautas miesto tarybos leidimas. Neseniai įsisteigusi Lietuvos nepriklausomybės Sąjunga jungia Lietuvos Demokratų partiją, Krikščionių demokratų partiją, Laivės Lygą, tautinio jaunimo sąjungą „Jaunoji Lietuva", Lietuvos Helsinkio grupę ir politinių kalinių gelbėjimo komitetą. Lietuvos Nepriklausomybės sąjungos tikslus nusako pats jos pavadinimas. Jau pirmajame savo pareiškime sąjunga pažymėjo, kad ji sieks vienyti ir organizuoti visas lietuvių jėgas, kovojančias už nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą ir Ribbentropo-Molotovo pakto pagrindu įvykdytos okupacijos ir aneksijos bei tautinio genocido padarinių likvidavimo.

LIETUVOS TAUTINIO JAUNIMO SĄJUNGOS „JAUNOJI LIETUVA" PROGRAMA

(Priimta per suvažiavimą Kaune gegužės 27 d.)

TSRS Lietuvą okupavo, o vėliau ir aneksavo. Lietuvos tautinio jaunimo sąjunga „Jaunoji Lietuva" laiko, kad:

Lietuvos politinė, ekonominė, nacionalinė, kultūrinė krizė bei jos gyventojų dorovės nuosmukis yra tiesioginė 1940 metais birželio 15-ą dieną TSRS įvykdytos okupacijos pasėkmė. Šios krizės likvidavimas įmanomas tik išvedus TSRS okupacinę kariuomenę bei atkūrus nepriklausomą Lietuvos Respubliką.

Lietuvių tauta neprarado ryžto tęsti kovą už nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą.

Lietuvos tautinio jaunimo sąjungos „Jaunoji Lietuva" tikslas ir uždaviniai:

1. Lietuvos tautinio jaunimo sąjungos „Jaunoji Lietuva" galutinis tikslas yra nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos valstybės su sostine Vilniumi atkūrimas istorinėse etnografinėse lietuvių tautos žemėse.

2. Lietuvos tautinio jaunimo sąjungos „Jaunoji Lietuva" uždaviniai okupuotoje Lietuvoje:

a) siekti, kad būtų sukurta tautiška mokykla. Mokykloje turi būti tautiška siela, tautiška dvasia, mokykla turi išauklėti dorus, tikinčius Dievu, mylinčius savo Tėvynę lietuvius;

b) siekti, kad būtų nepažeidinėjamos žmogaus teisės;

c) siekti, kad kuo didesnė dalis lietuvių taptų blaivininkais;

d) siekti, kad visi lietuviai, ypač vaikai ir jaunimas, studijuotų savo krašto istoriją;

e) siekti, kad mūsų krašte nebūtų kriminalinių nusikaltimų;

f) siekti, kad jaunimas aktyviai dalyvautų politiniame bei kultūriniame okupuotos Lietuvos gyvenime;

g) nuolat reikalauti iš TSRS valstybės, kad iš Lietuvos būtų išvesta Rusijos armija..

REZOLIUCIJA NR. 1

Dėl karinės tarnybos:

Nuo 1940 metų birželio 15 dienos Lietuva okupuota. Sutinkamai su tarptautinės teisės normomis šaukimas okupuotų kraštų gyventojų į okupacinę kariuomenę yra neteisėtas.

REZOLIUCIJA NR.2

Dėl kolonistų:

Kitataučių atkėlimas į okupuotą Lietuvą pažeidžia 1949 metais Ženevoje pasirašytos konvencijos 49-ą straipsnį ir sudaro realią grėsmę lietuvių tautos išlikimui.

REZOLIUCIJA NR.3

Dėl Lietuvos respublikos teisinio statuso:

Dauguma vyriausybių nepripažįsta Lietuvos, Latvijos ir Estijos aneksijos. Toks požiūris padeda siekti nepriklausomos Lietuvos atkūrimo. Lietuvos tautinio jaunimo sąjunga „Jaunoji Lietuva" kviečia vyriausybes, kurios ligšiolei nepripažino Lietuvos TSRS de jure, nepakeisti savo požiūrio į teisinį Lietuvos respublikos statusą ir kviečia vyriausybes, kurios yra pripažinusios LTSR de jure pakeisti savo nuomonę.

SIA/LIC

LIETUVOJE

Komjaunimo skyrybos

Birželio 2-3 dienomis Vilniuje įvykęs Lietuvos Lenino Komunistinės Jaunimo Sąjungos XXII suvažiavimas nutarė atkurti prieškarinę komunistinio jaunimo organizaciją ir tuo būdu atsiskirti nuo „Visasąjunginės" į kurią buvo priverstinai įjungta 1940 metais. „Tiesa" (VI.4) pranešdama šią naujieną, straipsnį pavadino „Lietuvos komjaunimas — atsinaujinimo keliu". Sveikindamas suvažiavimą LKP CK vardu, antrasis sekretorius Vladimiras Beriozovas kvietė suvažiavimo delegatus būti labiau tolerantiškiems. „Visi mes dabar daug kalbame apie demokratiją, viešumą, todėl norėtųsi visų pirma palinkėti, — ne pamokyti, o palinkėti, kad ta demokratija ir šiame suvažiavime būtų visapusiška". Baigdamas V. Beriozovas pareiškė įsitikinimą, kad Lietuvos komjaunimas ras jėgų užimti deramą poziciją „tautinio atgimimo procese".

Per suvažiavimą paaiškėjo, kad atkurti prieškarinę komjaunimo organizaciją privertė „Žlungantis komunistinės jaunimo sąjungos autoritetas".

Kas išrinktas į komisiją?

„Tiesa" (VI.4) pranešė, kad jau yra sudaryta „Komisija Tarybų Sąjungos ir Vokietijos 1939 metų nepuolimo sutarčiai politiškai ir teisiškai įvertinti". Komisijos pirmininku paskirtas Aleksandras Jakovlevas, TSKP CK sekretorius. Į komisiją įeina įvairių sovietinių respublikų 25 deputatai, tarp jų trys iš Estijos, trys iš Latvijos ir keturi iš Lietuvos: prof. Vytautas Landsbergis, rašytojas Justinas Marcinkevičius, advokatas Kazimieras Motieka ir advokatė Zita Šličytė.

Mokytojų Sąjūdžio suvažiavimas

Vilniuje įvyko Lietuvos mokytojų sąjūdžio steigiamasis suvažiavimas. Jį atidarė pedagogikos mokslų daktarė Meilė Lukšienė. Tylos minute pagerbti tremtyje žuvę mokytojai. Ant dr. Jono Basanavičiaus kapo moksleiviai padėjo gėlių krepšelius. Suvažiavime dalyvavo mokytojas iš Čikagos Arvydas Žigas.

Dailesnės kojinės

Kauno „Kotono" kojinių fabrike sumontuoti nauji japoniški siuvimo robotai bei angliški įrengimai „Dekstomat". Tos mašinos gamins dailesnes kojines bei pėdkelnes (tigths).

GEDULO IR VILTIES DIENOS

Nuo birželio 11 dienos Lietuvoje buvo gedulo ir vilties dienos, kuriomis pirmą kartą viešai ir plačiai atžymėtos nepriklausomybės netekties ir pirmųjų masinių Lietuvos gyventojų trėmimų metinės. Vilniaus profsąjungų rūmuose buvo surengta konferencija „Lietuva tremtyje", o istorijos ir etnografijos muziejuje buvo atidaryta paroda ta pačia tema — „Lietuva tremtyje". Šiandien, birželio tryliktąją, Dailės parodų rūmuose buvo atidaryta kita — „Tremtinių kūrybos" paroda, vėliau popietiniu metu, Naujoje Vilnioje, geležinkelio stotyje įvyko gėlių padėjimo iškilmės, Kalnų parke buvo mitingas „Lietuva tremtyje". Pagrindiniai renginiai Kaune buvo prie Laisvės paminklo. Lygiai dvyliktą, visoje Lietuvoje, skambant gedulo varpams, pajudėjo eisena į Dainų slėnį, kur tremties vagonuose gimusieji uždegė aukurą, po to vyko iškilmių meninė dalis. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje buvo pašventinta Tremtinių koplyčia, įvyko ką tik atstatyto Trijų Kryžių paminklo atidengimas ir pašventimas, vakare prie arkikatedros buvo iškilmingos gedulinės pamaldos. Birželio penkioliktą buvo atžymėta Lietuvos nepriklausomybės netekties gedulo diena. Jos programa buvo pravesta Vilniaus Universiteto didžiajame kieme.

SIA/LIC

Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus

Balzeko lietuviškas muziejus yra vienas iš 34 Illinois valstijos institucijų pakviestų dalyvauti su savo eksponatais į Illinois Meno Tarybos (Illinois Arts Council) ruošiamas parodas. Parodos įvyks Illinois valstijos galerijoje, Čikagoje, nuo 1989 rugsėjo 18 d. iki spalio 9 d., ir Lakeview Center, Peoria, Illinois, nuo 1990 vasario 25 d. iki balandžio 22 d. Šiom parodom Illinois Meno Taryba išrinko dalį Raimundo Lapšio krištalo skulptūrą „Sulaužyta vaivorykštė", kurią muziejus įsigijo 1983 m. Parodų proga bus išleistas puošnus spalvotas katalogas.

Čikagos Istorijos draugija kreipėsi į muziejų, kad šis paskolintų medžiagos iš ankstyviųjų lietuvių ateivių gyvenimo Čikagoje. Medžiaga bus panaudota iliustruoti šios draugijos žurnalo straipsnį apie Čikagos darbininkų kultūrą šio amžiaus pradžioje. Draugijos kuratorius išsirinko Columbia firmos 1915 m. išleistą Miko Petrausko liaudies dainų plokštelę, ir du skelbimus iš 1929 m. margučio žurnalo, tarp jų vienas apie Romos teatro atidarymą, kuriuo metu Čikagos simfoninis orkestras turėjo groti specialiai suorkestruotas lietuvių liaudies dainas, būti rodomi „krutamieji paveikslai" iš Lietuvos, ir „kiti siurprizai". Straipsnis pasirodys šią vasarą.

Silvija Edeus iš Čikagos, muziejui padovanojo labai seną suvalkietišką tautišką juostelę. Prijuostė meniškai išausta ir yra labai gerai išsilaikiusi. Jai galėtų būti virš šimto metų. Juostelė priklausė Marcelei Jankaitienei, Silvijos Edeus motinai, o prieš tai jos močiutei.

Birželio 9 d. muziejaus vaizdinių priemonių salėje buvo rodomi filmai iš Lietuvos. Filmai sukurti arba redaguoti Arvydo Reneckio, jauniausio Lietuvos kino studijos režisieriaus. Filmai patriotinio pobūdžio ir daugelis jų yra laimėję premijas Lietuvoje ir kituose kraštuose. Pats režisierius, kuris šiuo metu lankosi Amerikoje, jas apibudino prieš rodant. Tarp tų filmų yra reta Lietuvos kronika iš Nepriklausomybės laikų, sukta 1924-1940 m. Ta kronika buvo rasta Maskvoje ir Reneckis ją sutaisė, suredagavo ir rodė visuose Lietuvos miestuose per Vasario 16 minėjimą

SVEIKATOS REIKALU

GYDYMAS SKRANDŽIO IR DVYLIKAPIRŠTĖS (DUODENUM) ŽARNOS OPŲ

Dar man studentaujant Kaune prof. Buinevičius nusiskundė, pats sergąs duodenumo opa, kad nusibodo gerti magnesium trisilikate ir kitokius miltelius, na, o dėl savo amžiaus, daugiau 60 metų, skaitė, kad rizikinga leistis operuojamam. Jis manė, kad jo amželis baigėsi ir prašė studentų ateiti prie jo kapo ir prisiminti, kad jis buvęs studentų draugas. Skambėjo liūdnai.

Buinevičiaus dėka egzaminai vienos Europos vakarų kalbų buvo panaikinti. Teko tiktai įrodyti, kad gali skaityti ir supranti kas rašoma. Pats Buinevičius buvo pamišęs apie diagnozę (kas per liga?), o jam gydymas visai nerūpėjo. Tikras priešiškumas man pačiam, kuriam buvo ir yra viskas — tai gydymas.

Kai aš buvau namų chirurgu (House Surgeon) Staffordshire General Infirmary 1949-50 metais tai Mr. Swaru buvo išsidirbęs gana gerą techniką pašalinimui ligi trijų/ketvirčių viso skrandžio. Operacija trukdavo netoli 2 valandų, o rezultatai to „malonumo" abejotini. Daugiau pusės visų pasveikdavo, o kiti nepagydavo. Dar buvo išgalvota perpjauti klajoklis nervas, lygiai su abejotinais rezultatais.

Vėliau tyrinėtojai nustatė, kad perteklius vandenilio (H^2) yra žaizdos sukelėjas ir užblokavus vandenilį žaizda turėjo išgyti ar nebeatsirasti. Pirmas blokuotojas buvo Cimetidin'as. Šitas davė jau 20-30 nuošimčių pasveikimų. Kadangi chemikai šiandien su molekulėmis veikia bemaž kaip mūrininkai su plytomis, tai antras vaistas Omoprezole'as. Danai šį vaistą išmėgino 645 kartus ir buvo visai patenkinti gautais rezultatais. Sakoma, kad tai revoliucija tų žaizdų gydyme. Taip ir yra.

Jeigu kas nors lietuvių serga ta liga ir Jūsų daktaras nebeturėjo laiko pasiskaityti apie šią revoloiuciją, tai gali pasiskaityti British Med. Journal'ę, Nr. 6674, tome 298, puslapyje 2. Straipsnis dar baigiamas nurodymu, kad reikia dar tirti, gerai nustatyti dozę ir, gal chemikai suras ką nors dar geresnio.

Dr. J. Mockus

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Kibirkštis — Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos žiniaraštis nr. 2, 1989.V.14, 14 psl. Redaguoja Astrida Kairytė ir Tomas Baublys. Redakcijos adresas: Romuva, D-6840 Lampertheim-Hüttenfeld, W. Germany.

Aušrinė — „Atgimimo" priedas jaunimui, nr. 1, 1989 m. sausis. 64 psl. ir viršelis. Viršelio dailininkė Nijolė Vilutienė. Redakcinė kolegija: Romualdas Kalonaitis, Šarūnas Nakas, Romualdas Ozolas, Gediminas Rudis, Laima Tapinienė. Redaguoja Zita Čepaitė. 232000 Vilnius, ARP-3, A/d 337, Lietuvos TSR.

LIETUVIŠKAS DOKUMENTINIS FILMAS

Kaip vertingas papildymas išsamios dokumentinių filmų apžvalgos, ypač iš Pabaltijo kraštų (žiūr. EL, „Apžvalginis lobis", 1988-1-13 d. ir „Pabaltijo filmai", 1988-1-20 d.) šm. birželio 2 d. „Neue Zürcher Zeitung" numeryje vėl pasirodė išsamus straipsnis, iš kurio cituojame apybraižą apie dokumentinius filmus iš Lietuvos: „...šių filmų kūrėjai betgi yra žymiais žingsniais toliau nuėję. Po skaitlingų, sukrečiančių reportažų apie pralaimėtą Afganistano karą ir deziliuzionuotus iš jo sugrįžusius „veteranus", lietuviai Beržinis ir Putilovas savo filme „Plytų spalva" perdavė autentišką psichinio teroro ir galvažudiškų tautinių konfliktų Raudonojoje Armijoje skandalą, kas sukėlė protesto akcijas ir reikalavimų teises, atsisakyti nuo karinės tarnybos atlikimo. Šiame filme taip pat iškeltos tautinės problemos įgavo tuo pačiu svarbų vaidmenį ypač Pabaltijo dokumentacijoje, kurios su naujai atbudusiu savivertės jausmu vėl leidžia dešimtmečius uždraustoms vėliavoms iš priešsovietinių laikų plevėsuoti, tautos istorijai žodžiu ir vaizdu perduoti ir kaip lietuviai Vytautas Šilinis savo „Nojaus arka" iškelti ryšius tarp Tėvynės aplinkumos ir tautinio indentiteto sugriovimo.

VENGRŲ TAUTOS SUKILIMAS

Vengrijoje dabar yra palaipsniškai atskleidžiama tiesa apie tautos sukilimą prieš komunistinę santvarką 1956 metais. Iki šiol šis sukilimas buvo valdžios aptariamas kaip kontrrevoliucija, jo rengėjai ir dalyviai buvo vadinami revanšistais ir kriminalistais. Dabar, Vengrijoje prasidėjus persitvarkymui, yra pagrindinai peržiūrimas visas sukilimo laikotarpis ir to meto įvykiai yra atskleidžiami tikrojoje jų šviesoje. Vienas vengrų kompartijos atsakingas pareigūnas — Imre Poszgai — neseniai pripažino, kad '56-ais metais tikrai įvyko liaudies sukilimas, buvo surasti sukilimo vadovo, buvusio ministro pirmininko Imre Nagy palaikai, kurie buvo viešai ir iškilmingai palaidoti birželio 16 dieną. Galop, šiomis dienomis Budapešte buvo atspausdinta knyga „1956-ji metai spaudos veidrodyje". Knygoje yra pateikiamos sukilimo metu laisvojoje vengrų spaudoje pasirodžiusios informacijos, įvairūs straipsniai, vaizdžiai atsispindintys ano meto įvykius ir tautos nuotaikas. Knyga padės vengrų visuomenei susidaryti pilnesnį vaizdą apie '56-ųjų metų sukilimą ir geriau suprasti jo priežastis.

AP

Žmogaus teisių konferencijoje

Tęsiamas LIC vedėjos Gintės Damušytės reportažas iš Paryžiaus.

PARYŽIAUS ŽMOGAUS TEISIŲ KONFERENCIJA

III

Jis dėstė, kad Baltijos respublikos pirmoj vietoj siekia asmeninio savarankiškumo: tai žingsnis į jų suverenumo įgyvendinimą.

Apie vizų užblokavimą aštuoniems JAV lietuviams per vasario 16-tą Kashlevas aiškino, kad priežastis tam buvo labai paprasta: juos pakvietęs Sąjūdis dar nebuvo įregistruotas, tad neturėjo teisės kvietimo išduoti.

Po spaudos konferencijos, kiekvienam sovietų prezidiumo nariui buvo į rankas įteiktas Talino Baltijos asamblėjos dokumentų komplektas.

Šių metų birželio 2 dieną JAV delegacija Paryžiaus konferencijoje sušaukė žinių pasikeitimo klasę nevaldinėm organizacijom. Dalyvavo apie 40 žmonių. Šalia išeivijos atstovų — PLB-nės, Vliko, Pasaulinės Pabaltiečių Santalkos, dalyvavo svečias iš Lietuvos, Persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos narys Arvydas Juozaitis.

Anot JAV ambasadoriaus Morris Abram, sovietai bando įtikinti pasaulį, kad pas juos vykdomos didelės žmogaus teisių reformos, todėl TSRS nebeturėtų būti kritikos objektu. Abram nuomone, toks argumentas yra fiktyvus, ypač kai TSRS viešpatauja totalitarinė sistema, kuri dar toli gražu neįgyvendina demokratiškų principų bei normų. Jis parėmė Šveicarų siūlymą priimti pasitikėjimą keliančių priemonių („confidence building measures") tikrinant žmogaus teisių įgyvendinimą panašiai kaip yra daroma nusiginklavimo srityje.

Diskusijų metu, PLB-nės įgaliotinė Paryžiaus konferencijai Gintė Damušytė atkreipė dėmesį į faktą, kad JAV delegacija buvo vienintelė savo pareiškime iškėlusi Pabaltijo okupacijos klausimą bei viena iš keletos delegacijų apskritai palietusių Helsinkio baigiamojo akto 8-tą principą apie tautos apsisprendimo teisę. Atsižvelgiant į tai, kad Pabaltijo kraštai aiškiai pasisako už siekimą apsispręsti ir atgauti nepriklausomybę bei už būtinybę šią problemą spręsti tarptautiniu lygiu, kaip aktyviai JAV delegacija ryžtasi tautos teisės klausimą kelti šioje konferencijoje kaip vieną iš pagrindinių žmogaus teisių ir fundamentalių laisvių, teiravosi Damušytė.

Abram prisiminė savo asmenišką susitikimą su TSRS ambasadorium JAV-bėms Dubyninu Washingtone. Besėdėdamas pas jį biure, Abram pavartė TSRS Konstituciją ir užkliuvo už pastraipos garantuojančios teisę išstoti iš TSRS. Tame kontekste Abram iškėlė Pabaltijo klausimą, demonstratyviai Dubyninui pabrėždamas tų kraštų neteisėtą okupaciją.

Dėl Pabaltijo klausimo tolesnio kėlimo Paryžiaus konferencijoje, Abram šyptelėdamas pasakė, „Suprantu ką sakote ir ko norite..."

Kai kalba toliau sukasi apie nevaldinių organizacijų svarbą ir reikšmę šios konferencijos procese, Arvydas Juozaitis iškėlė absurdišką Lietuvos padėtį. Jei Maskva nesiskaito su Lietuvos Aukščiausiąja Taryba, net jai nesuteikdama nevaldinės organizacijos statuso, ką bekalbėti apie skaitymąsi su neformaliom grupėm, pridūrė Juozaitis. Jis kaip pavyzdį nurodė Lietuvos valstybinio suvereniteto deklaraciją, į kurią Maskva neregavo ir kuriai TSRS delegacijos į Paryžiaus konferenciją ambasadorius Kashlevas savo pasisakymu birželio 1 d. spaudos konferencijoje aiškiai prieštaravo. Toje spaudos konferencijoje Kashlevas, atsakydamas į išeivių klausimus, pakartotinai teigė, kad Pabaltijis siekia tik suverenumo TSRS sudėtyje.

Norvegijos Helsinkio grupė, kurios sudėtyje veikia Pabaltijo studijinė komisija, siūlė, kad nevaldinėms organizacijoms būtų suteiktos palankesnės darbo sąlygos šiose konferencijose. Pvž., kodėl nevaldinės organizacijos turi stebėti plenumo posėdžius iš televizijos ekrano kitame kambaryje, o negali kartu sėdėti su delegatais toje pačioje plenumo salėje. Jis siūlė šiom organizacijom suteikti stipresnį patariamąjį statusą.

Viena išeivijos ukrainietė klausė iki kada JAV reikalaus, kad sovietai ištesėtų pažadą įteisinti Ukrainos Katalikų bažnyčią. Abram išreiškė principinį nepasitenkinimą tokiai demokratijai ir sąžinės laisvei prieštaraujančiai sąvokai. Kodėl valdžiai priskiriama teisė legalizuoti bažnyčią, atsakė Abram į klausimą su klausimu.

Kitų diskutuotų temų tarpe: emigracijos bei privačių iškvietimų — kelionių procedūrinis palengvinimas, naujų įsakų pasmerkimas, pašto pažeidimai bei siuntinių aukštas apmuitavimas, psichiatrijos piktnaudojimas ir t.t.

Kaip žinia, į šią Paryžiaus konferenciją galima patekti tik su delegacijos kvietimu. Damušytės rūpesčiu, Juozaitį pakvietė JAV delegacija. Įdomu, kad prie prancūzų policijos ir konferencijos sekretoriato griežtai saugojamo įėjimo, iš Juozaičio buvo reikalaujama pirma gauti leidimą dalyvauti iš TSRS delegacijos. Jis iš principo atsisakė, motyvuodamas nenorįs turėti reikalų su TSRS delegacija, nes esąs Lietuvos pilietis ir esąs kviestas kaip JAV delegacijos svečias. JAV delegacijos narys tai patvirtino, pabrėždamas, kad JAV nepripažįsta Lietuvos inkorporacijos į TSRS, todėl turinti pilną teisę priimti Juozaitį kaip savo svečią. Visa tai sukėlė tam tikrą sąmyšį sekretoriate, kol pasirodė pats direktorius, patvirtinęs be incidento Juozaičio kvietimą iš JAV.

Konferencijos patalpose Juozaitis tuoj buvo suvestas ir supažindintas su kitais JAV delegacijos nariais bei Damušytei lydint, atskirai susitiko su Didžiosios Britanijos ir JAV ambasadoriais.

Didžiosios Britanijos ambasadorių Sir Anthony Williams daugiausia domino Lietuvoj įvykusieji rinkimai bei Lietuvos valstybinio suvereniteto deklaracija. Juozaitis jam įteikė savo vardu paruoštą pareiškimą apie žmogaus teisių padėtį Lietuvoje, kuriame papunkčiui ir trumpai aptariamos paskutiniųjų metų permainų apraiškos, jų tarpe nepriklausomos spaudos klestėjimas, masiniai mitingai, bado streikai už politinių kalinių išlaisvinimą, politinių partijų steigimas. Kaip vieną iš sunkiausių tautos momentų, Juozaitis savo pareiškime, iškėlė tragišką rugsėjo 28-tą dieną, kai ginkluoti policininkai grubiai, smurto priemonėmis, išvaikė taikius demonstrantus.

(Bus daugiau)

Vyskupijos Kunigams ir Tikintiesiems

VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS APAŠTALINIO ADMINISTRATORIAUS VYSKUPO JUOZO ŽEMAIČIO GANYTOJINIS LAIŠKAS

Mieli broliai kunigai, brangūs tikintieji!

Viešpaties valia ir šv. Tėvo Jono Pauliaus II sprendimu ant mano pečių buvo uždėta sunkių pareigų našta vadovauti atsikuriančiai Vilkaviškio vyskupijai. Pradėdamas eiti šias pareigas, kreipiuosi į jus su prašymu, kad visi gyventume vienu troškimu: tarnauti tiesai meilėje.

Begalinius savo meilės ir gerumo turtus, reikalingus sielų išganymui, Dievas pavedė saugoti ir dalinti Bažnyčiai. Bažnyčia — tai pats Kristus, gyvenantis ir veikiantis pasaulyje iki amžių pabaigos.

Trumpai apžvelkime, kaip amžių bėgyje šią pareigą atliko Vilkaviškio vyskupijos ganytojai, kunigai ir tikintieji. Pirmiausiai prisiminkime Vilkaviškio vyskupijos istoriją.

1797 metais Prūsijos karaliaus Fridriko Vilhelmo III ir popiežiaus Pijaus VI susitarimu buvo įsteigta Vygrių vyskupija, į kurios sudėtį įėjo ir dabartinės Vilkaviškio vyskupijos teritorija. Pirmuoju Vygrių vyskupu paskirtas garsus pamokslininkas Mykolas Karpavičius. Europoje pasikeitus valstybių sienom, 1818 m. Vygrių vyskupija buvo panaikinta. Jos vietoje popiežius Pijus VII įkūrė Seinų, arba Augustavo vyskupiją, kuri gyvavo 108 metus. Po pirmojo pasaulinio karo Lietuvai praradus Vilniaus kraštą, arkivyskupo Jurgio Matulaičio rūpesčiu ir popiežiaus Pijaus XI patvarkymu 1926 metais buvo įkurta Vilkaviškio vyskupija, kurios teritoriją sudarė Seinų vyskupijos dalis, esanti nepriklausomos Lietuvos ribose. Pirmuoju Vilkaviškio vyskupijos ordinaru paskirtas vysk. Antanas Karosas ir jo pagalbininku vysk. Mačislovas Reinys. Kai 1940 m. vysk. Reinys buvo tituluotas arkivyskupu ir išvyko valdyti Vilniaus arkivyskupijos, Vilkaviškio augziliaru buvo pakoncekruotas vysk. Vincentas Podolskis, kuris fronto metu pasitraukė iš Lietuvos ir mirė Romoje.

1944 m. karo audros skaudžiausiai palietė mūsų vyskupiją: buvo sugriauta keliolika bažnyčių, jų tarpe ir Vilkaviškio katedra. Vyskupijos kurija įsikūrė Marijampolėje. 1947 m. mirus seneliui vyskupui Karosui, Vilkaviškio vyskupiją valdė kanauninkas Vincentas Visgirda. 1949 m. buvo areštuotas valdytojas ir jo kancleris kun. Stanislavas Mikelkevičius. Vyskupijos kapitula, kurią sudarė prel. Aleksandras Grigaitis, prel. Pranciškus Kuraitis ir kan. Vincentas Aleksandravičius, valdytoju išrinko prel. Grigaitį, bet civilinė valdžia rinkimų nepripažino ir įsakė Vilkaviškio vyskupiją prijungti prie Kauno arkivyskupijos. Kapitulos nariams neliko kitos išeities, kaip Kauno arkivyskupijos valdytoją kan. Juozą Stankevičių išsirinkti ir Vilkaviškio vyskupijos valdytoju. 1966 m. jam pasitraukus iš pareigų, Vilkaviškio vyskupijos atstovai bandė atsiskirti nuo Kauno ir valdytoju išsirinko kunigą Albiną Jaudegį, bet valdžia ir vėl įsakė rinkti tą patį valdytoją, kurį išrinko Kauno arkivyskupijos kapitula. Abiejų vyskupijų valdytoju buvo išrinktas prel. Juozapas Matulaitis Labukas, netrukus Romoje pakonsekruotas vyskupu. Jo koadjutorium 1973 m. paskirtas vysk. Liudvikas Povilonis. Po vysk. Labuko mirties 1979 m. abiejų vyskupijų apaštaliniu administratoriumi tapo vysk. Povilonis, kuriam prieš penkis metus buvo suteiktas arkivyskupo titulas. Pernai šv. Tėvas Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštaliniu administratoriumi paskyrė vysk. Juozą Preikšą, o vysk. Vincentą Sladkevičių įvedė į kordinolų kolegiją.

Pagaliau civilinė valdžia, atsižvelgdama į Vilkaviškio vyskupijos kunigų tarybos prašymą, leido mūsų vyskupijai atsiskirti nuo Kauno, turėti atskirą kuriją ir savo apaštalinį administratorių.

Nors Vilkaviškio vyskupija 40 metų išbuvo prijungta prie Kauno arkivyskupijos, ji išlaikė savarankiškumo žymes ir pagrindines institucijas. Abiejų vyskupijų valdytojai ir vyskupai nuoširdžiai rūpinosi ir tikinčiųjų dvasine gerove, o Kauno tarpdiecezinė kunigų Seminarija mums paruošė daug kilnios dvasios kunigų.

Daugiau kaip 90 Vilkaviškio vyskupijos kunigų buvo karo audrų nublokšti į Vakarus, bet Kauno arkivyskupija, nors taip pat jautė kunigų trūkumą, apie dešimtį mūsų parapijų aprūpindavo savais kunigais. Už tai jiems reiškiame nuoširdžią padėką. Ypatingos padėkos nusipelnė šiuo metu į Kauną sugrįžtantis Lazdijų dekanas kun. Vincentas Jalinskas, apie 25 metus dirbęs trijose mūsų vyskupijos parapijose, labai daug širdies ir jėgų atidavęs pastoraciniam darbui ir bažnyčių remontui. Esame dėkingi kardinolui Sladkevičiui, kad patenkino kitų mūsų vyskupijoje dirbančių, bet Kauno arkivyskupijai priklausančių kunigų prašymą ir leido jiems pasilikti Vilkaviškio vyskupijoje. Žvelgdami į praeitį konstatuojame faktą, kad visų sunkių išbandymų laikais Vilkaviškio vyskupija buvo Lietuvos dvasinio ir tautinio atgimimo židiniu, davusiu daug šviesių asmenybių. Vienas iš jų — Seinių vyskupas Konstantinas Liubienskis, už ganytojinį uolumą caro valdžios buvo suimtas ir mirė, vežamas į tremties vietą. Vyskupas Juozapas Olekas, kilęs iš Pilviškių parapijos, pasižymėjo vargšų meile, dalindavosi su jais duonos kąsniu, net atiduodavo paskutinius marškinius, todėl buvo žmonių vadinamas pirmųjų krikščionybės laikų vyskupu. Penkis metus Seinių vyskupiją valdė vyskupas Antanas Baranauskas, garsus poetas, rašytojas, „Anykščių šilelio" autorius ir šv. Rašto vertėjas į Lietuvių kalbą. Nuoširdus jaunimo bičiulis ir auklėtojas, mokslininkas ir visuomenininkas, gilios krikščioniškos dvasios vyskupas Mečislavas Reinys baigė savo gyvenimą Vladimiro kalėjime. Iš mūsų vyskupijos yra kilę apie 10 vyskupų, kurių tarpe ir palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis.

(Bus daugiau)

PLB ŽINIOS

PLB EKOLOGINIŲ REIKALŲ KOMISIJA

PLB Valdybos rėmuose jau pusė metų veikia Ekologinės Talkos Lietuvai Komisija Toronte, Kanadoje. Šiuo metu ji susideda iš: Vidos Žalnieriūnaitės (žurnalistės), Romo Vaštoko, Ph.D. (archeologija: profesorius Trent Univ.), Česlovo Jonio, Ph.D. (vyriausias hydrolikos inžinieriaus Ontario Hydro, Toronte) ir Morkaus Sungailos, M.Sc. (inžinieriaus, taršos srityje). Komisija sekė spaudą, diskutavo Lietuvos aplinkos padėtį su Kanadoje atsilankančiais Sąjūdžio atstovais Vilniuje. Dr. Romas Vaštokas, balandžio gale buvo nuvykęs į Kaune Vytauto Didžiojo Universiteto atsteigimo suvažiavimą ir ta proga susitiko su įvairiais ekologinės srities darbuotojais. Sudarė visą eilę naujų kontaktų ir parsivežė daugelį naujų prašymų talkai.

Komisijos tikslas: ieškoti būdų konkrečiai padėti aplinkos ir ekologijos atstatymui Lietuvoje.

Specifinės talkos sritys galėtų būti: 1) persiuntimas tinkamos literatūros, 2) sudarymas sąlygų Lietuvos ekologinės srities darbuotojams tobulintis vakarų pasaulio aplinkos konferencijose, simpoziumuose, specialistų kursuose, 3) parengimas aplinkos apsaugos ir jos valymo kursų ar seminarų Lietuvoje, 4) nupirkimas ir nusiuntimas Lietuvon aparatūros ir instrumentacijos aplinkos sąlygų tyrimams.

Kraštai norintys užmegzti ryšį su šia komisija gali tai padaryti parašydami: Česlovui Joniui, PLB Ekologinė Komisija, 1011 College St., Toronto, Ont. Canada M6H 1A8.

MASKVOS MUITINĖJE KONFISKAVO

Maskvos aerouosto muitinėje konfiskavo iš Vakarų įvežamą literatūrą: 1) balandžio mėn. į Latviją iš Toronto grįžtantiems 6 Latvijos liaudies fronto atstovams; 2) gegužės mėn. į JAV iš Vilniaus grįžtantiems skautų vadovams, jų tarpe kun. A. Saulaičiui. Jam buvo pasakyta, kad į Vakarus leidžiama išsivežti tiktai Maskvoje spausdintus leidinius. Iš kitų respublikų negalima, nes tai antitarybinė propaganda. 3) iš JAV į Vilnių grįžtančiam Emanueliui Zingeriui, Lietuvos Sąjūdžio nariui, Lietuvos žydų kultūros draugijos pirmininkui. Gegužės 15 d. 1989 m. 4 val. užlaikė Maskvos aerouoste. Iš jo atimta literatūra skirta Sąjūdžio Žaliesiems ir Žydų draugijai. Zingeris pareiškė oficialų protestą dėl žmogaus teisių pažeidimo ir įžeidimo.

TALKA LIETUVAI IR JOS KOORDINACIJA

PLB, Kanados ir JAV LB valdybų bendruose posėdžiuose Detroite, balandžio mėn. viduryje daug buvo kalbėta apie talkos Lietuvai klausimus. Išvados: 1) kad PLB Valdyba koordinuotų prašymus iš Lietuvos, 2) kad Bendruomenių vardu vykdoma talka Lietuvai būtų koordinuojama per PLB Valdybą, 3) kad PLB Valdyba sudarytų koordinacinį talkos komitetą, 4) kad kraštai rinktų lėšas talkinti Lietuvai, 5) kad kraštai (šiuo atveju JAV ir Kanada) pasilieka sau teisę spręsti kuriems prašymams iš Lietuvos skirs surinktas lėšas.

PLB Valdyba sudarė talkos Lietuvai Koordinacinio Komiteto branduolį susidedantį iš PLB – dr. Vytauto Bieliausko ir Gabijos Petrauskienės, Kanados LB – Vytauto Biretos ir dr. Marijos Ulekcienės, JAV LB – dr. Antano Razmos ir dr. Petro Kisieliaus, jn. Taip pat į talkos komitetą įeina Lietuvių Informacijos Centro direktorė Gintė Damušytė.

HELSINKIO AKTO VYKDYMO PRIEŽIŪRA

Į Helsinkio Aktą Vakarų kraštai įrašė reikalavimą periodiškai ruošti Akto nuostatų vykdymo peržiūros konferencijas. Jos Sovietams yra nemalonios, ypač svarstybos apie žmogaus teises. Atsirado daug organizacijų bei grupių, kurios sutarimų pažeidimėjimus registravo ir pradėjo kelti viešumon. Vakarų valstybės pradėjo priimti šių nevaldinių organizacijų (Nongovernmental organization, NGO) informaciją. Vienos, Austrijoje, konferencijoje pasireiškė labai didelis NGO skaičius: apie 50 atsiuntė savo atstovus, vyko daug demonstracijų, spaudos konferencijų, seminarų, parodų, filmų. JAV į savo delegaciją įtraukia NGO atstovus.

Visuotinė visų Helsinkio Aktų dalių peržiūros konferencija vyks 1992 m. Helsinkyje. Prieš tai vyksta 9 dalinės konferencijos specialiems klausimams peržiūrėti. Svarbiausios dvi trunkančios po 4 savaites, bus skirtos žmogaus teisėms ir humanistiniam bendradarbiavimui: Kopenhagoje 1990.VI.5—VI.29., Maskvoje 1991.IX.10—X.4.

Kitos, po 2-3 savaites konferencijos vyks: apie informaciją — Londone, 1989.IV.18—V.12. (jau įvyko); ekologiją — Sofijoje, 1989.X.16—XI.3; ekonomiką — Bonoje, 1990.III.19—IV.11; vidužemio kraštus — Palma de Mallorca, 1990.IX.24—X.10; taikingą ginčų sprendimą — Valleta, 1991.I.15—II.8; kultūrą — Krokuvoje, 1991.V.28—VI.7.

Prašymas: Kraštų valdybos raginamos šioms konferencijoms ruoštis iš anksto renkant atitinkamus duomenis, ruošiant memorandumus.

PLB Bendralaiškis Nr. 9

VILNIAUS KRAŠTO SŪNUS

Vilniuje leidžiamas „Sportas" (IV 18) išspausdino šį *KAZIO BARONO* straipsnį.

Nežinau ar gali būti gražesni prisiminimai už nerūpestingas jaunystės dienas. Nors gimiau ir augau lenkų okupuotame Vilniuje, nematydamas nepriklausomos Lietuvos gyvenimo, tačiau praleisti mokslo metai Vilniaus lietuvių „Ryto" pradžios mokykloje (Literatų g-vė nr.11) bei Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje yra labai brangūs ir giliai įsispraudę į mano atmintį, kaip šviesiausios gyvenimo dienos.

Niekuomet nepamiršiu pradžios mokyklos mokytojo, mielo dzūko J. Navicko, kuris paišybos pamokose paprastai pasiūlydavo nupiešti Trijų Kryžių kalną ar Gedimino pilį, o virš jos dar didesnę Lietuvos vėliavą. O mokant mus „pyplius", Lietuvos himną jam pasirodydavo akyse ašaros.

Visuomet prisiminsiu gimnazijos direktorių rašytoją, matematikos vadovėlių autorių Marceliną Šikšnį (slapyvardis Šiaulėniškis) ir jo kiekviename sakinyje kartojamą „aškuta" žodį. Ir šiandien nežinau ką tas žodis reiškia, tačiau spėju, kad tai dviejų žodžių junginys „aišku tau". Net ir išdėstęs lentoje Pitagoro teoremą, jis ją taip pat užbaigdavo žodžiu „aškuta".

Kiek laisviau atsikvėpdavome kūno kultūros pamokose. Per jas išliedavom ne tik prakaitą, bet ir visą energiją, jėgas atlikdami mažoje salėje mankštą ant gimnazijos kopetaičių, spardydami kamuolį, lenktyniaudami bėgimo take Jaunimo parke. Gerai prisimenu, tačiau berods 1933 mokslo metų pabaigoje plačiai buvo kalbama, kad nuo rudens kūno kultūros mokytojas bus ne lenkas, bet jau lietuvis Pranas Žižmaras, ką tik baigęs Varšuvoje „Centralny Institut Wychowania Fizycznego — Centrinį fizinio lavinimo institutą, suteikiantį teisę visose lenkijos gimnazijose dėstyti kūno kultūrą. Pažįstamas jis mums buvo iš skautiškos veiklos, laimėtų lietuvių skautų bėgimo aplink Vilnių varžybų prieš kitas lenkų draugoves ir Lietuvos nepriklausomybės proga Gedimino pilies bokšte iškeltos Lietuvos vėliavos.

Buvo jis neaukšto ūgio, pasakyčiau, išlinkusiomis kojomis, garbanotais plaukais, tačiau stiprios valios ir pasiryžimu spindinčiomis tamsiomis akimis. Jos perverdavo mokinį. Trumpus žodžius — „šok" ar „bėk" — mokiniai vykdydavo be jokių atsikalbėjimų. Mėgo jis mane, kadangi lengvojoje atletikoje ir žiemos sporto šakose priklausiau prie geresnių gimnazijos sportininkų praleisdamas ketvirtadienio popietę treniruotėse. Ir mes „vyrai" (taip Pranas Žižmaras mus vadindavo) mylėjome savo kūno kultūros mokytoją, o po 1938 m. kovo 20 d. jo dvikovos su lenkų studentu — atsargos karininku, stipriai užgavusiu mūsų valstybę ir tautą matėme jame tikrą didvyrį.

Grąžinus mūsų sostinę Lietuvai Pr. Žižmaras buvo paskirtas Vilniaus sporto apygardos pirmininku (tik ne vadovu, kaip klaidingai rašoma išeivijos lietuvių Enciklopedijoje!). Per gana trumpą laiką jis pertvarkė sportinį gyvenimą, nukreipdamas jį į Lietuvos sporto vėžes.

Buvau „Vilniaus Balso" sporto korespondentu, tad beveik kiekvieną dieną ateidavau į VS apygardą Mykolo skyrių gauti sportinių žinių, trumpai pakalbėti su Pr. Žižmaru. Niekuomet netikėjau, kad 1940 m. birželio 15 — 16 d. d. surengtos lengvosios atletikos rungtynės Vilnius — Kaunas bus paskutinės nepriklausomos Lietuvos gyvenime. Jos vyko ūžiant transportiniams tarybiniams lėktuvams, skraidant virš Vilniaus bombonešiams, Vilniaus gatvėmis žygiuojant Raudonosios Armijos kariams. Varžybos nebuvo pabaigtos, kadangi dauguma Kauno sportininkų išvyko į namus.

Taip pat netikėjau, kad birželio mėn. pabaigoje ar liepos mėn. pradžioje paskutinį kartą matysiu savo mielą mokytoją. Tyliai buvo kalbama apie Pr. Žižmaro suėmimą ir apie tai, kad į jo vietą taikosi Vilniaus gudas Kepelis.

Nežinoma liko Pr. Žižmaro suėmimo data, tačiau spėjau, kad tai įvyko liepos pradžioje, kadangi dar ir šiandieną saugau brangų sportinį atminimą — pažymėjimą, kad esu Vilniaus sporto apygardos Futbolo teisėjų kolegijos narys. Pažymėjimas pasirašytas Pr. Žižmaro 1940 m. birželio 27 d. Taigi jis galėjo būti suimtas tik po tos datos.

Kiek daugiau žinių apie Pr. Žižmaro suėmimą pateikia lenkas Vladas Vielhorskis savo leidinyje „Wspomnienia z Przežyc w Niewoli Sowieckiej" (Londonas, pirmoji laida 1965 m.). Autorius priklauso dienraščio „Kurjer Wilenski" redakciniam štabui. Dienraštis jau naujos vyriausybės buvo uždarytas 1940 m. birželio 22 d. V. Vielhorskis — agronomas, plačios erudicijos žmogus, perėjo į istorikų gretas ir labai tendencingai savo rašiniuose bei leidiniuose nušviesdavo Didžiosios Lietuvos kunigaikštystę ir pačią lietuvių tautą. Taigi minėtų prisiminimų 26-tame puslapyje v. Vielhorskis rašo: „Celė nr. 1 priklausė Apygardos teismo rūmų šoninio sparno priestatui (Tauro g-vė?). Jaunesni už mane buvo du lietuviai — 42 metų Jurgis Zagorskis, išsigimėlis lenkas, profesionalas šnipas, labai gabus, išsilavinęs, talentingas piešėjas, beribis cinikas, akiplėša ir 33 m. lietuvis Pranas Žižmaras, lietuviško sportinio gyvenimo Vilniaus krašte vadovas, mūsų politinis priešas. Garbingas, kilnus, riteriškas ir geras žmogus. Pamėgau aš jį. Po dviejų savaičių Žižmarą paėmė iš celės. Nežinau kas su juo vėliau atsitiko. Ketvirtas celės „draugas" buvo keičiamas. Tai buvo siunčiami provokatoriai".

Aš norėčiau pridurti dar štai ką. Pirma, išeivijos Lietuvių Enciklopedijoje XXXV t. 375 psl. Pr. Žižmaro gimimo data pažymėta 1905 m., kituose šaltiniuose — 1907 m. Pastarieji metai yra tikri, nes ir V. Vielhorskis rašo, kad 1940 m. Pr. Žižmaras buvęs 33 metų, taigi gimęs 1907 m. Antra, viename Vilniaus krašto Lietuvių Sąjungos narių susirinkime Toronte a.a. Pr. Ancevičius-Ancevič skaitė labai įdomią paskaitą apie Pr. Žižmarą, ypatingai iškeldamas jo dvikovą su lenku, kadangi Pr. Ancevičiui teko eiti sekundanto pareigas. Žadėjo kiek daugiau paslapčių įdėti į paskaitą ir ją atiduoti spaudai. Nesuspėjo, nusinešdamas daug įdomių žinių į kitą pasaulį. Taip pat šiame susirinkime buvo kalbama, kad Pr. Žižmaras su tuo lenku studentu — atsargos karininku, susitikęs Sibiro stovykloje, padavęs vienas kitam rankas ir likę net geri draugai.

Trečia, kaip Lenkijos pilietis Pr. Žižmaras galėjo įsijungti į Tarybų sąjungoje organizuojamą Anderso armiją ir tuo keliu ištrūkti iš Sibiro stovyklos. Juk daug Vilniaus krašto lietuvių įstojo į gen. Anderso lenkų kariuomenės gretas, tokiu būdu išsigelbėdami iš Sibiro nelaisvės, tačiau rasdami amžino poilsio vietą Italijos Monte Kasino kapinėse. Jose yra kelios lietuviškos pavardės, kitos sulenkintos, nukertant galūnes. Kodėl Pr. Žižmaras neįsijungė į Anderso Armiją — taip pat paslaptis. Gal jis jau buvo miręs, o gal ir mėgino, tačiau galėjo būti atpažintas kaip aršus lenkų priešas ir nepriimtas.

Pr. Žižmaras mirė tremtyje — kalėjime ar Sibiro stovykloje. Tiksli data nežinoma. Nežinoma ir vieta, ir šio Vilniaus krašto patrioto kapas. Šiemet, jeigu Pr. Žižmaras dar gyventų būtų sulaukęs 82 metų.

„Sportas", 1989.IV.18

Adelaidėje (Australija) gyvenantis lietuvis Juozas Rauba yra sudaręs sąrašą Lietuvos sportininkų ir sporto organizatorių, kurie kentėjo arba žuvo stalinistų ir nacių pinklėse. Šiame sąraše nurodyta, kad Pr. Žižmaras mirė Sibire 1955 m. Bet ar tai tiksli data?

SPORTE (V.13) J. Daščioras rašo. Prieraše nurodyta Pr. Žižmaro mirties data — 1955 m. — greičiausiai yra neteisinga. Ji tikriausiai ankstesnė. Neatsimenu, kur skaičiau, ar girdėjau. Nemaniau, kad prireiks, gerai neįsidėmėjau — tiek mūsų tautiečių žuvo... Kiek atsimenu, Pr. Žižmaras buvo įstojęs į Anderso armiją. Sako, labai nenorėjęs, bet prikalbėję kiti, kad tai esą vienintelis kelias ištrūkti iš pražūties. Deja, tuojau buvo atpažintas, kad esąa lietuvis, ir dar kovotojas už lietuvybę, išduotas (kam?) ir sušaudytas. Kas išdavė? Nežinia. Taigi atvejis juodas ir neaiškus. Tačiau dabar šiek tiek padidėjo viešumas, gerai paieškojus ir labai panorėjus, turbūt būtų galima nustatyti Pr. Žižmaro tikslią mirties datą ir aplinkybes, o gal ir surasti jo kapą. Reikia patyrinėti to meto taip vadinamos Anderso armijos kūrimosi dokumentus ir Rusijos KGB archyvus. (Tada turbūt dar vad. GPU). Be to, turėtų būti ir gyvų liudininkų. Sunkiau būtų nustatyti tiesioginį budelį.

Tikiuosi, kad tiek jūsų laikraštis, tiek kita spauda prie šios temos grįš.

Jei mano laiškas padės papildyti trūkstamas žinias apie brangų mums žmogų ir jeigu paskatins jus sužinoti jo tragiško gyvenimo tiesą, aš būsiu labai laimingas.

JIS MIRĖ ŠANGALOJE

SPORTE (VI.6) J. Šimulionis iš Vilniaus rašo.

1945 m. lapkričio mėn. mus, kalinius, apie 300 žmonių, be teismo išlaipino „Sev-Dvin-Lage" tarp Velsko ir Kotlaso, 25-me lagpunkte. Praėjus žiemai, atsidūrėme ligoninėje. Visi išsekę, vadinami „pilagrikais". Per tą laiką mūsų liko mažiau kaip pusė. 5-oje ligoninėje, pagal vietovę vadinamoje „Šangala", mus visus pradėjo „remontuoti", o po to — į teismą.

Ligoninėje buvo keli korpusai, turėję savo paskirtį. Pirmas — mirtininkų. Iš šio korpuso (įkalę į kulną vinį) išveždavo tik į kapus. Antrame korpuse pusė išlikdavo gyvi. Į šį korpusą patekau ir aš. Paskui perkėlė į trečiąjį, galop — į ketvirtąjį korpusą.

Jau buvo birželio mėnuo, prasidėjo vasara, lauke šilta. Mes apsirengę tik baltiniais ir apsigaubę apklotais šildomės prieš saulę arba ilsimės barake. Taip besėdint atėjo apie 50-60 metų moteris, skalbyklos vedėja. Ji jau buvo atlikusi savo bausmę, bet jos vis tiek dar neišleido. Pasižiūrėjusi į mane, beveik vienintelį barake, prašneko: „Ar žinote, kad šioje vietoje mirė Pr. Žižmaras?" Aš susidomėjau, nes jį prisiminiau iš Tautinės stovyklos laikų 1938 m. Ant Nemuno kranto, A. Panemunės miške, vakarais skanduodavome „Žiž-ma-ras! Žiž-ma-ras! Žiž-ma-ras"...

Ji pasakojo, kad Jis, apimtas depresijos, išėjo iš korpuso, įsirausė į sniegą ir persišaldė. Po to greitai mirė.

Kuriais metais tai buvo, aš jos neklausiau. Manau, 1943-1944 m. žiemą, nes mes 1945 m. ten atvežti nei jo, nei lenkų jau neradome. Prieš tai lenkai buvo įkurdinti tarp Vologdos ir Kotlaso. Tiesino geležinkelį.

Grįžęs į Vilnių 1958 m., pažįstamų šeimoje prisėdau prie jo motinos — Žižmarienės. Žvali, energinga senutė man priminė sūnų. Aš jai pasakiau, kad gulėjau toje vietoje, kur ir jos sūnus... „Taip — Šangala. Žinau", — atsakė ji. Daugiau apie tai nekalbėjome. Nenorėjau skaudinti atviros žaizdos.

Aš manau, kad šiomis kalbomis reikia tikėti. O surasti Jo kapą — praktiškai neįmanoma, nes toje vietoje stovėjo tik lazda su įrašytu kalinio bylos numeriu. Šiandien tų ženklų nebėra, o žmonių ten palaidota galybė...

MAŽEIKIŲ NAFTOS PERDIRBIMO GAMYKLA

1989 m. vasario 3 d. buvo pasirašyta tarybinės-italų įmonės „Ekolita" steigiamoji sutartis ir priimti įstatai. Bendros įmonės steigėjai yra Mažeikių naftos perdirbimo gamykla, priklausanti TSRS naftos perdirbimo ir naftos chemijos pramonės ministerijai, ir firma „Ekofuel" (Milane), priklausanti italų valstybiniam koncernui ENI, 1989 m. balandžio 11 dieną „Ekolita" užregistruota TSRS Finansų ministerijoje ir gavo juridinio asmens statusą.

„Ekolita" per metus gamina 350 000 tonų metiltretbutilo eterio (MTBE) ir 170 000 tonų alkilato, o taip pat užsiims visų produktų realizavimu vidaus ir tarptautinėse rinkose.

MTBE ir alkilatas yra aukštaoktaniniai automobilinių benzinų komponentai. Jų naudojimas leidžia gaminti benziną be tetraetišvino priedų, labai sumažina koncerogeninių angliavandenilių kiekį benzine ir anglies monoksido kiekį išmetamosiose dujose. Kai benzine nėra švino junginių, automobilio dujų išmetimo vamzdžiuose galima naudoti katalizatorius dujoms valyti, švinas gi mažina katalizatorių aktyvumą. Šiuo metu į Lietuvos atmosferą išmetama 1 mln. tonų kenksmingų medžiagų, 500 000 tonų iš jų išmeta autotransporto priemonės. Pabaltijo respublikose, lyginant su kitomis, yra didžiausias auto nobilių skaičius. Autotransporto teršimo tempai ateityje gerokai pralenks pramonės įmonių teršimo tempus, todėl būtina pradėti ekologiškai švaraus benzino gamybą. (Kol kas TSRS egzistuoja vienintelis — NIŽNEKAMSKO — bandomasis pramoninis įrenginys, gaminantis tokiam benzinui reikalingą MTBE. 1989 m. pabaigoje numatyta Mažeikių naftos perdirbimo gamykloje įvesti eksploatacijon įrenginį, kuris per metus gamins 40 000 tonų MTBE. Tačiau tokio kiekio respublikai nepakanka. „Ekolitos" produkcija turėtų paklausą ir Vakarų Europos rinkoje: 1990 m. numatomas 0.4—0.24 mln. t., 1995 m. — daugiau. Produkcijos gamybos pradžia vėliau kaip 1993 m. 1 ketv. gali sumažinti valiutines įplaukas į italų suinteresuotumą realizuoti projektą „Ekolita" — į rinką gali išeiti ir užimti ją konkuruojančios firmos. Tad norint pasiekti maksimalų ekonominį efektą, reikia įmonę statyti ir pradėti tiekti produkciją kuo greičiau. Ir nors visiškai suprantama, kad įrenginių darbo stabilumo ir būsimosios produkcijos garantija bus pasiekta tik tada, jei šiandien bus parinktos geriausios pasaulyje technologijos, laiko stoka leidžia abejoti, ar tikrai ši nauja įmonė neatneš Lietuvai ekologinės žalos. Tam, kad „Ekolitos" produkcija galėtų konkuruoti pasaulinėje rinkoje, reikalinga pastatyti technologinių įrenginių kompleksą ties Mažeikiais, rekonstruoti Klaipėdos naftos produktų bazę. Produkcijos eksportui paruošti produkcijos iš Mažeikių į Klaipėdą tiekimo kelius, pastatyti nemažai socialinių — kultūrinių — buitinių objektų. Būtina organizuoti automatinę telefono, teletaipo, telefakso tarprtautinį ryšį, o taip pat prijungti „Ekolitos" kompiuterius žemės palydovų pagalba prie tarptautinių kompiuterių tinklo. Palangos aerouoste reikia priiminėti lėktuvus iš Milano, Helsinkio, Stokholmo — tektų jį iškelti iš Palangos kurortinės zonos arčiau Mažeikių. Ir nors praėjusių metų birželio 21-22 vykusiame pasitarime dėl „Ekolitos " statybos dalyvavęs Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkas V. Sakalauskas šiam projektui pritarė, respublika dar nėra priėmusi nutarimo rekonstruoti naftos produktų eksporto bazę Klaipėdoje ir nutiesti produktų tiekimo vamzdynus nuo Mažeikių iki Klaipėdos.

Įmonės statyba preliminariai kainuoja 230 mln JAV dolerių arba 154 mln. rublių (pagal oficialų kursą). Pradinis įmonės kapitalas sudaro 20 proc. nuo bendros vertės. Mažeikių indėlis rubliais. Likusioji 80 proc. kapitalo bus paimta kaip kreditai tarptautiniuose ir tarybiniuose bankuose. Dėka aukšto lygio automatizacijos, plataus kompiuterinės technikos panaudojimo įmonėje dirbtų ne daugiau kaip 210 žmonių.

SIA/LIC

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Liepos 1 - rugpjūčio 27 — Vasario 16 gimnazijos 1989 m. vasaros atostogos

Liepos 7-10 — Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos „Jaunųjų veiksnių" konferencija, į kurią kviečiami ir jaunimo atstovai iš Lietuvos.

Liepos 15 — 18.00 val. Dariaus ir Girėno minėjimas ML klube, 121 Middleton Rd., Crumpsall, Manchester.

Liepos 23 - rugpjūčio 6 — lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje, Hüttenfelde.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

Rugpjūčio 19 — rugsėjo 4 d. — Nidos spaustuvės vasaros atostogos.

Rugpjūčio 26 — Boltono Baltijos Tautų Komiteto dešimtmečio sukaktuvių koncertas ir šokiai, 99 Castle Street, Bolton.

Rugsėjo 9 — Baltų Židinys 1989, (Baltic Focus '89), Porchester Center, Queensway, London W2

Spalio 15-15 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija-suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 22-26 — Pasaulio Lietuvių Centre Lemont, Illinois, U.S.A., įvyks VI mokslo ir kūrybos simpoziumas. (EL nr. 24-2059, 2 p.).

„VORUTOS" KONCERTAS NOTTINGHAME

Š.m. liepos 9 d. sekmadienį Nottinghame ruošiamas iš Lietuvos atvykusio liaudies ansamblio „Vorutos" koncertas.

Salė atidaroma — 15.50 val., koncerto pradžia — 16.30 val., koncerto pabaiga — 19.15 val.

Po koncerto dalyvių priėmimas — vakarienė. Vėliau visiems bus progos su svečiais susitikti ir pasikalbėti. Įėjimo kaina 3 sv. asmeniui.

Nottinghamo sk. valdyba

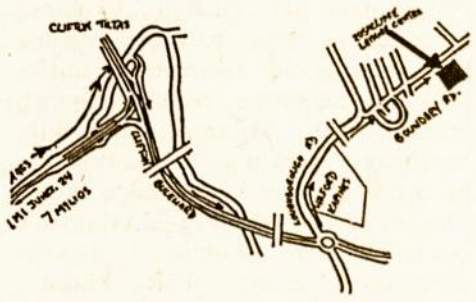

Nurodymai, kaip pasiekti Rushcliffe Leisure Centrą, Nottinghame: iš M1 greitkelio išvažiuoti 24 susijungime (Junction 24), važiuoti A453 keliu apie 7 mylias iki Clifton tilto komplekso, po tiltu sukti į A52 (Gratham) ir važiuoti iki sekančio judėjimo rato (round-about), privažiavus pasukti į kairę ir pravažiuoti kapines, o už jų — Boundry Road, keliu — po dešine — privažiuosite Rushcliffe Leisure Center.

BAIGIASI MOKSLO METAI

Liepos 15 d. baigiasi Londono lietuvių Maironio mokyklos antrieji mokslo metai.

Visiems mus prižiūrėjusiems ir rėmusiems, tėveliams ir mokytojoms bei mokytojui nuoširdžiai dėkojame.

Žiogeliai

PARAPIJOS LOTERIJOS REZULTATAI

Tradicinei Londono Švento Kazimiero Parapijos Derby Arklių lenktynių loterijos rengėjai praneša.

1989 metų Derby Arklių lenktynės įvyko Epsome birželio mėn. 7 d.

Joje dalyvavo 11 arklių. Pirmąją premiją laimėjo 75 sv. Stasys Šimkus, Northamptone, bilietas Nr. 2491 — arklys Nashwam. Antrąją — 30 sv. Henrikas Gasperas, Nottinghame, Nr. 4020 — Terimon. Trečiąją — 20 sv. N. Žvirblis Londone, 4142 — Cacoethes. Ketvirtąją — 10 sv. Stasys Bosikis, Londone, 1462 — Ile de Nisky.

Rengėjai Londono Švento Kazimiero parapijos taryba dėkinga visiems talkininkams, bilietų pirkėjams ir loterijos rengėjams.

VORUTOS VIEŠNAGĖ D. BRITANIJOJE

Vilniaus techninių mokyklų liaudies meno ansamblis VORUTA,

26-tą birželio, pirmadienį, 19.00 val. atvyksta į Viktorijos stotį Londone. Juos pasitikti kviečiami visi lietuviai. Ansambliečių globėjai iš stoties pasiims vaikinus ir merginas nakvynei.

30-tą birželio, penktadienį, 18.00 val. VORUTOS ansamblio dalyvių ir jų globėjų priėmimas Lietuvių Namuose Londone.

1-mą liepos, šeštadienį, 18.00 val. VORUTOS ansamblio koncertas Londone, Bishopsgate Instituto salėje, 230 Bishopsgate, London, EC2. (Liverpool Street stotis).

2-rą liepos, sekmadienį, 11.00 val. pamaldos šv. Kazimiero Lietuvių bažnyčioje Londone. Po pamaldų ansambliečiai vyksta į Sodybą. Susipažinimo vakaras Sodyboje.

7-tą liepos, penktadienį, VORUTOS ansamblis atvažiuoja į Nottinghamą.

9-tą liepos, sekmadienį, 16.00 val. koncertas Nottinghame, Rushcliffe Leisure Center, Boundary Rd., W. Bridgford, Nottingham. Po koncerto vaišės.

10-tą liepos, pirmadienį, ansambliečiai grįžta į Sodybą.

12-tą liepos VORUTOS ansamblis išvyksta į Vilnių.

Pastaba: Gali įvykti pakeitimų. Dėl informacijų kreiptis telefonu į J. Mineikį — 0702206057, arba į J. Alkį — (vakarais) 01-502 1887, (dienos metu) 01-992 5603, o dėl nakvynės pas Gajutę O'Brien — 01-539 6749

VORUTOS ansamblio viešnagę D. Britanijoje organizuoja GIMTINĖS ansamblis ir DBLS.

PRIĖMIMO VAKARAS

Birželio 30 d., penktadienį, 18.00 val. Lietuvių Namuose Londone — ANSAMBLIEČIŲ IR GLOBĖJŲ — priėmimo vakaras. Veiks bufetas ir baras. Norintiems dalyvauti įėjimas kainuos 5 sv.

Paremkime VORUTOS ansamblį ir gausiai priėmimo vakare dalyvaukime.

DBLS CV-ba

VORUTA SODYBOJE

Vilniaus techninių mokyklų liaudies meno ansablis Voruta liepos 2-rą, sekmadienį, 19.30 val. koncertuos sodyboje.

Įėjimas — aukos.

Po koncerto bus disko. Gros „Naktinė pamaina".

Prieš tai, 15.00 val., pagerinti pietūs. Norintieji bendrai su ansambliečiais pavalgyti ir pabendrauti turės užsimokėti po 5 sv.

Labai svarbu, kad kuo daugiau būtų lietuvių. Nepatingėkite atsilankyti Sodyboje ir pabendraukite su jaunais menininkais.

Ramovėnų vėliavos kūmai Magdalenai Navickienei mirus, gilią užuojautą jos dukrai Bernadetai ir anūkams reiškia ir kartu liūdi

L.K.V.S-gos „Ramovės" Mančesterio skyriaus valdyba ir nariai

MANČESTERIS

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Liepos 15 d. 18.00 val L.K.V.S-gos „Ramovės" Mančesterio skyrius rengia ML klube Dariaus ir Girėno minėjimą.

Paskaitą skaitys H. Vaineikis.

Meninę programą atliks Nottinghamo moterų duetas „Rūta".

Prašome visus gausiai dalyvauti.

Ramovėnų valdyba

NARIŲ SUSIRINKIMAS

Liepos 9 d., sekmadienį, 16.00 val. MLS klubo valdyba šaukia pusmetinį visuotiną narių susirinkimą, kuriame valdyba ir revizijos komisija padarys pranešimus ir bus svarstomi klubo reikalai.

Klubo narius prašome dalyvauti.

Kvorumui nesusirinkus nustatytą valandą, susirinkimas bus atidėtas vienai valandai, o po to pravestas, neatsižvelgiant į susirinkusių narių skaičių.

Klubo valdyba

BOLTONAS

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 10 d. Boltone įvyko Baltijos Tautų Komiteto surengtas išvežtųjų minėjimas.

Per pietus miesto centre prie Cenotafo lietuvių, latvių ir estų pirmininkai padėjo didelį su atitinkamu užrašu ir tautinėmis spalvomis papuoštą vainiką. Prie paminklo buvo susirinkę nemažai pabaltiečių, o anglams buvo išdalinti informaciniai lapeliai.

Šeštą valandą vakaro latviu klube įvyko oficialioji Išvežtųjų minėjimo dalis. Trumpas kalbas angliškai pasakė J. Počs ir H. Vaineikis, o. H. Silius padeklamavo lietuvišką eilėraštį. Minėjimas pasibaigė estų, latvių ir lietuvių himnais.

Minėjimas praėjo labai gražiai. Po iškilmių latvės šeimininkės buvo paruošę skoningą maistą, buvo gerai pasivaišinta, pasikalbėta ir įspūdžiais pasidalinta. Gaila. kad minėjime dalyvavo labai mažai lietuvių.

BRADFORDAS

VYKIME Į KONCERTĄ NOTTINGHAME

Liepos 9 d. sekmadienį ruošiama išvyka į Vilniaus technikos mokyklų liaudies meno ansamblio „Voruta" koncertą Nottinghame.

Iš klubo išvykstame sekmadienį liepos 9 d. 13.00. Norintieji dalyavuti kreipiasi į A. Trašką. Kelionės išlaidas apmoka klubas.

Vyties klubo valdyba

ŠVEDIJA

36-JI EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ ŠVEDIJOJE

liepos 30 — rugpjūčio 6
Gotlando saloje, Ljugarn, Katthamra

Iš Lietuvos pakviesti dar septyni paskaitininkai ir menininkai. Moderatoriai: dr. Kajetonas, J. Čeginskas, Klemensas Gumauskas, dr. Ona Jansson-Šimkutė, prof. dr. Edvardas Varnauskas.

Rengėjų komisija: Aldona Broland-Balandaitė, dail. Eugenijus Budrys, Alina Grinienė, arch. Jonas Pajaujis. Globoja Švedijos Bendruomenės valdyba.

Visais klausimais kreiptis į arch. J. Pajaujį telefonu 0046-497-93093.

Pragyvenimas dienai kainuos 280 kronų. Registracijos mokestis — 200 kronų. Dar galima užsiregistruoti iki liepos 1d. pas Aldoną Broland, Murarevagen 2 B, 22230 Lund, Sverige, tel. 004646-128621, pasiunčiant registracijos mokestį:

Litauiska Foreningen i Sverige
Pastgiro nr. 223029-0.

Rengėjai

PRANCŪZIJA

EVANGELIJOS RADIJAS
Trans World Radio Monte Carlo

Dievo žodis nedaro skirtumų! Visoms tautoms turi būti skelbiama Evangelija — ir per radiją. Kiekvienai tautai jos kalboje, taip pat ir lietuviškai

Evangelijos radijo laidas lietuvių kalba — klausykite (1989 m. vasaros laiku) — antradieniais ir trečiadieniais 21.15 val. Lietuvos laiku, (18.15 val UTC/Ggreenwicho laikas), 25 m banga (11.660 kHz).

Vakarų Vokietijoje Evangelijos laida vieną valandą anksčiau. Pasiklausykite patys ir praneškite savo pažįstamiems Lietuvoje, nes pirmoje eilėje šios radijo laidos skirtos jiems.

Jei turite klausimų, rašykite sekančiais adresais: Trans World Radio, Monte Carlo, Manaco, Box 349 arba Evangeliums-Rundfunk, Postfach 1444, D-6330 Wetzlar, W. Germany. Galite kreiptis ir tiesiog į Evangelijos Radijo bendradarbį K. Dikšaitį, Hauenkopf 1, D-7844 Neuenburg am Rhein 1, W. Germany. Tel 07635-3911.

LIETUVOS OLIMPINIO KOMITETO PRAŠYMAS

Užsienio spaudos agentūros praneša, kad Lietuvos Tautinis Olimpinis komitetas pateikė prašymą, kad būtų priimtas nepriklausomo nario teisėmis į Tarptautinį Olimpinį komitetą. Prašymą parėmė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad Tautinis Olimpinis komitetas įsikūrė 1937-ais metais, kai Lietuva buvo nepriklausoma valstybė, ir po dviejų metų, prieš pat Antrojo pasaulinio karo pradžią, buvo priimtas pilnateisiu nariu į Tarptautinį Olimpinį komitetą — CIO. Sovietam okupavus Lietuvą, lietuvių Tautinis Olimpinis komitetas, kaip ir visos kitos krašte veikusios nepriklausomos organizacijos, buvo panaikintas. Lietuviai sporto rungtynių varžybose tegalėjo dalyvauti kaip Sovietų Sąjungos sporto komandų nariai. Prasidėjus persitvarkymui, Lietuvos Tautinis Olimpinis komitetas praėjusių metų gruodžio mėnesį buvo atkurtas ir dabar, kaip minėta, pateikė prašymą vėl įsijungti pilnateisiu nariu į Tarptautinį Olimpinį komitetą. Spaudos agentūros primena, kad nepriklausomos Lietuvos atletai jau nuo 1924-ųjų metų dalyvavo įvairiose tarptautinėse sporto varžybose. Dabar atsikūręs Lietuvos Tautinis Olimpinis komitetas, rašo spaudos agentūros, laiko neteisėtu Lietuvos prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą, pažymi, kad prijungimas, ivyko prieš lietuvių tautos valią pagal Molotovo-Ribbentropo susitarimą ir primena, kad jo niekad nepripažino laisvojo pasaulio demokratinės valstybės.

AGI/EFE

PASAULYJE

Vengrija palaiko Nagy

1956 m. Sovietų tankai numalšino sukilimą Vengrijoje, tuometinis premjeras Imre Nagy buvo suimtas, nuteistas ir nužudytas kartu su kitais 270 sukilimo vadų, kurie buvo pakasti nepažymėtam kape nr. 301. Pasikeitus sąlygom lavonas buvo atkastas ir iškilmingai palaidotas, dalyvaujant pusei milijono žmonių. Laidotuvėse dalyvavo ir dabartinis premjeras Miklos Nemeth, kuris pavadino Nagy „žymiu valstybės vadu", tačiau komunistų partijos vadas Karoly Gross nebuvo kviestas ir sako nenorėjęs laidotuvėse dalyvauti, nes jis nemato reikalo reabilituoti Nagy. Vainikus padėjo ir Sovietų diplomatai, bet keturios valstybės atsisakė dalyvauti iškilmėse: Kinija, Rumunija, Korėja ir Albanija.

Opozicija Sovietų parlamente

Pranešama, kad 150 deputatų sudarė atskirą grupę naujai išrinktame Sovietų Kongrese – opoziciją. Tos grupės vadai pagrinde reikalauja ekonominio gyvenimo pagerinimo ir žemės išdalinimo ūkininkams. Boris Jeltsin pridėjo, kad šios reformos yra reikalingos šiandien, nes pagerėjimo gyventojai nelauks ilgiau kaip vienus metus.

Iš kitos pusės Jegor Ligačiov, užkietėjęs komunistas, išbarė tuos radikalus, sakydamas, kad valstybinė nuosavybė ir kolektyvūs ūkiai tinka kraštui ir reformų nereikia.

Policijos valdžia Kinijoje

Liberalių pažiūrų Komunistų partijos vadą Zhao Ziyang pavarius, jo vietą užėmė slaptos policijos vadas Qiao Shi. Po demonstracijų buvo daug suimtų, o greitai sušaukti teismai pasmerkė juos mirties bausme. Garsiausias sovietų disidentas dr. Andrei Sakharov, lankydamasis Britanijoje, kreipėsi į pasaulio vadus, kad užtartų kinus, nuteistus mirties bausme. Savo prašymą jis pasiuntė prezidentams Bušui, Gorbačiovui, kancleriui Kohl, prezidentui Mitterand, premjerei Thatcher ir JT sekretoriui Pezer de Cuellar.

Konservatoriai pralaimėjo

Pirmą kartą po 10 metų valdymo Britanijos konservatorių partija pralaimėjo rinkimus į Europos parlamentą. Darbo partija atgavo 13 parlamentarų iš konservatorių ir dabar yra didžiausia partija Europos parlamente su 45 nariais (konservatoriai turi dabar tik 33).

Nustebę konservatoriai mano, kad rinkimus į Europos parlamentą pralaimėjusi pati Margaret Thatcher savo negatyvia laikysena. Ji gi sako, ginanti Britanijos interesus, tačiau atrodo, kad dauguma Britanijos gyventojų pritaria vieningos Europos minčiai. Konservatorių partijoje nuomonės skiriasi ir sakoma, kad ir tie nesutarimai prisidėjo prie rinkimų pralaimėjimo.

NAUJA VOKIEČIŲ — SOVIETŲ SUTARTIS

Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, praėjus lygiai penkiasdešimčiai metų nuo hitlerinės Vokietijos ir stalininės Rusijos pakto pasirašymo, šiandien Bonoje buvo pasirašyta nauja draugystės sutartis, šį kartą tarp Federacinės Vokietijos ir Gorbačiovo vadovaujamos Sovietų Sąjungos. Dokumento įžangoje pažymima, kad susitarimas nėra nukreiptas prieš jokią kitą valstybę, toliau pareiškiama, kad abi pasirašiusios šalys yra pasiryžusios drauge kurti „bendruosius Europos namus", kuriuose būtų gerbiamos žmogaus teisės ir tautų teisė į laisvą apsisprendimą. Tačiau, Associated Press korespondentui paklausus Gorbačiovą, ar Bonnoje pasirašytuoju susitarimu bus siekiama išpręsti taip pat ir tuos teritorinius klausimus, kaip, pavyzdžiui, Pabaltijo kraštų įjungimą į Sovietų Sąjungą, kuriuos sukėlė Molotovo ir Ribbentropo paktas, sovietų kompartijos lyderis atsakė nemanąs, kad yra tikslinga sugrįžti prie taip tolimos istorijos tarpsnio.

PAMALDOS

Nottinghame— liepos 2 d., 11.15 val., Židinyje.

Bradforde — liepos 2 d., 12.30 val.

Eccles — liepos 9 d., 12.15 val.

DĖMESIO!

„VORUTOS" ansamblio koncertas Londone liepos 1 d. NEĮVYKS!
Taip pat atšaukiamas birželio 30 dienos priėmimas Lietuvių Namuose.
Pagal vėliausias žinias, „VORUTOS" ansamblis, pagal galimybes, į Londoną atvyks liepos 1 d. 19.00 val.